

Ξέρει και πόσο βούτυρο θα πάει στο φάι, και πόσο πιπέρι ακόμη!

Η Πουγκιπέσσα στην κουζίνα: Η κόρη των Χοεντζόλερν: Η μέλλουσα Βασίλισσά μας;

Πέντε μήνες την έχουμε την Μαρούλα. Η μαμά της ανέβασε και το μισθό της ένα τάλληρο το μήνα από προχθές. "Όχι μόνο γιατί" είπε τίμιο και καλό κορίτσι — ως την ώρα εξαδέλφους δεν εγανερώθηκε ακόμη! — αλλά γιατί με την Μαρούλα, όπως λέει η μαμά, συνήθισα να κατεβύνω κι' εγώ στην κουζίνα κάθε μέρα.

Αγού κυτεβύνει κι' η Πουγκιπέσσα!

Η μαμά λέει κι' ένα άλλο ακόμη, πολύ σωστό κι' αληθινό. Λέει, πως το Παλάτι του Διαδόχου πρέπει να αλλάξει πολύ συχνά διακόσιες, οι οποίες να πληρώνουν βασιλιάς σ' άλλα σπίνια και να χρησιμεύουν έτσι ως ιεραπόστολοι της Νοικοκυροσύνης.

Έχουν τόσην ανάγκη τα σπίνια μας να μάθουν ότι δεν ξεπέφτει η νοικοκυριά αν μαζί με το πιάτο, τα ποτήρια και τα λουλούδια, θυμίσουν μια ώρα το έλλογιστον την ημέρα πως έπαιζει κουζίνα, την οποίαν ούτε αυτή η Πουγκιπέσσα μας την λησμονεί!

Η ΑΡΘΑΔΕΦΟΥΣΑ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΜΗΜΕΡΑΙ

ΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑΠΩΝΙΚΟ

Κάποτε έδειξα, ότι ο Υπουργός της Παιδείας της Γιαπωνίας άποφασισε να καθιερώσει για τη γράφη της γιαπωνίκης γλώσσας το λατινικό αλφάβητο.

Δεν θυμάμαι, αν αυτό το πράγμα έγινε πριν ή ύστερα απ' τον πόλεμον εκείνον όπου η Γιαπωνία έτσάκισε την Κίνα και νικηφόρος έφθασε στο Πεκίνο ο στρατός της, και φάνηκε στον κόσμο για πρώτη φορά ως μεγάλη δύναμη. Έπίσης κάπου κοντά σ' αυτό το γεγονός είναι και η εποχή, όπου οι ευρωπαϊκές Δυνάμεις αναγνώρισαν τη Γιαπωνία ως κράτος πολιτισμένο, και εκατέρησαν τα δικά τους δικαστήρια, που είχαν ως τότε, παραδεχόμενες και για τους δικούς των υπηκόους τη γιαπωνική δικαιοσύνη.

Τώρα τι σχέση έχουν όλ' αυτά μεταξύ των; Αυτή η απόφαση της εξαγωγής του λατινικού αλφάβητου μου έκαμε και μου κάνει ακόμη κατὰ

πληξή όταν τη φαντασθώ, και βρίσκω πως έχει πολύ στενή σχέση με τη νίκη της Γιαπωνίας έναντι της Κίνας και εν γένει με την ξαφνική εμφάνιση της χώρας αυτής άπάνω στη σκηνή του παγκόσμιου θεάτρου. Αδιάφορο αν χρονολογείται και ύστερ' απ' τον πόλεμο. Δε λέω βέβαια πως ήταν η άμεση αίτια της νίκης, λέω πως είναι ένα σημείο χαρακτηριστικό της μεγάλης ψυχής που εγκλείει μέσα της η κίτρινη εκείνη φυλή με τα πλαγιαστά μάτια, της όποιας ψυχής γέννημα ήταν η νίκη.

Εκείνος που κρίνει όλα τα πράγματα απ' τη δική του τήν άποψη θα βρει το κίνημα αυτό του γιαπωνίκου Υπουργείου όχι δα και τόσο αξιοθαύμαστο, παρ' πως έτσανε μια καινοτομία επιβεβλημένη για ένα έθνος που έχει διάθεση για πρόοδο. Φυσικά! Για φαντασθώτε μια γλώσσα, όπου κάθε λέξη γράφεται μ' ένα ιδιαίτερο σύμβολο, αντί ν' αποτελούνται όλες από συνδυασμό μικρού αριθμού ψηφίων που μαθαίνονται σε μισή ώρα! Χρειάζεται-αι ελδολογη ζωή για να μάθετε να διαβάσετε και να γράφετε, και καταντά πια το όριο της ευτυχίας να είναι το να ξέρει κανείς να γράφει και να διαβάσει. Είναι πολύ φυσικό λοιπόν ένας Υπουργός, δηλ. ένας άνθρωπος μορφωμένος, που ήξερε βέβαια και ευρωπαϊκές γλώσσες και είχε ιδεί πόσο γρήγορα τα παιδιά της Ευρώπης μαθαίνουν ανάγνωση, να αισθανθώ πόσο άσυγκρίτως ανώτερο είναι το ευρωπαϊκό σύστημα από το δικό του, και επρόκειτο να άπορ.....

Μια στιγμή, παρακαλώ! Πως το είπατε αυτό το τελευταίο; "Εως εδώ συμφωνώ, όλα είτανε φυσικά. Μόνο απ' αυτό το ανά άποφασίστη" και πέρα δε συμφωνώ. "Οποιος το βρίσκει κι' αυτό φυσικό, έπαναλαμβάνω ότι κρίνει τα πράγματα απ' τη δική του τήν άποψη. Τον παρακαλώ τώρα να προσπαθήσει να μεταφερθώ διανοητικώς στη χώρα των χρυσανθέμων — δύσκολο ταξίδι αυτό το διανοητικό, αν και δεν κοστίζει ναύλα, διότι χρειάζεται ναλλάξη κανείς άτομικότητα — να γίνει μια στιγμή Υπουργός της Παιδείας, και να καταμετρήσει με μια ματιά το παχύ τείχος των προλήψεων που θα ιδώ να ύφονετ' εμπρός του, το φοβερό φρούριο των παραδόσεων που θα στρατοπεδεύουν μέσα χιλιάδες άγριέμενων πατριωτών, και να μου πη ύστερα αν θα ήχη το θάρρος να ρίξει την κανονιά, και αν αυτό το θάρρος δεν είναι υπεράνθρωπο. "Η καλλίτερα να μπη στη θέση του λαού, του λαού που δεν έζησε στην Ευρώπη, και να μου πη, αν

αυτός ο λαός δεν έχει κάποια ιστορία, αν δεν έχει κάποια προγονική κληρονομία μικρή ή μεγάλη, ή όποια γι' αυτόν — είπαμε ότι θα μπορούσε στη θέση του — είτε μικρή είτε μεγάλη, είναι επίσης σεβαστή, και αν δεν έχει το δικαίωμα αυτός ο λαός να τηκωθεί και να φωνάξει καίτω οι Φράγκοι, κάτω οι πουλημένοι!", και να πάρη τις σανίδες και να γραμμοτυπήσει εκείνον τον Υπουργό που θέλει να σφραγίση τη γλώσσα του, τη γλώσσα που έγραφαν οι πατέρες του, τη γλώσσα στην όποια βέβαια είναι γραμμένες και οι θρησκευτικές του παράδοτες.

Είχα λοιπόν δίκαιο να λέγω, ότι μια τέτοια άποφασή, άμα την καλοξετάσει κανείς, γεννά την κατὰπληξή, γιατί προϋποθέτει ένα θάρρος και μια θέληση που δε βγαίνουν από μια συνειθισμένη ψυχή. Τι γιγάντιο πήδημα! Βέβαια οι άνθρωποι που ξέρουν τον τρόπο για να κάμουν τέτοιον πήδημα, δεν είναι παρξενό πια αν κατορθώσουν, διότι, ποτε άλλο, και δε βρίσκω διόλου μεγαλείτερο κατορθώμα πως είναι, το ότι εγονάτισαν την Κίνα και ότι επροχώρησαν με τέτοια καταπληκτική ταχύτητα στη δύναμη και στον πολιτισμό.

Αλλά εκείνοι, βλέπετε, δεν πάσχουν από τη δική μας τήν άρρώστια, και η άρρώστια η δική μας είναι η φρόνιμης. Διότι, τί άλλο είναι εκείνος ο Γιαπωνέζος Υπουργός, μετρούμενος με την πήχη της δικής μας, παρ' ένας τρελλός; Πως άλλοις θα χαραχτηρίσουμε έμεις έναν Υπουργό δικών μας, ο οποίος θ' άποφασίσει να εισαγάγη στα Σχολεία, όχι το λατινικό αλφάβητο που δε μας χρειάζεται, αλλά κάτι πολύ ελιγώτερο ξένου, κάτι τελείως ελληνικό, τη γλώσσα μας, τη γλώσσα που μιλούμε; Μήπως όλοι οι φρόνιμοι δε θα φωνάζουν πως είναι τρελλός; Και πόσοι άνθρωποι δεν είναι που άρχισαν να καταλαβαίνουν, ότι η παιδεία μας ποτέ δε θα καρποφορήσει, ένώσω τα βιβλία που διαβάζουν τα παιδιά μας είναι γραμμένα σε κοραϊστική γλώσσα; Μολαταύτα πόσο λίγοι τολμούν να φωνάξουν; Οι άλλοι είναι φρόνιμοι. Ναί μὲν θέλουν ναλλάξη το σύστημα, αλλά "όχι άποτόμως" στήσουν να ίδουμε περιμένει να ώριμάσει το πράγμα" ή εξέλιξις, φίλε μου, ή εξέλιξις των πραγμάτων θα το φέρη. Έξέλιξις είναι στη γλώσσα μας μια λέξη που σημαίνει ραχάτι, μοιρολατρία, ρουτίνα. Η εξέλιξις είναι ο δικηγόρος της άδουλίας και η δικαιολόγησις της άτολμίας. Και όμως το πήδημα αυτό που λέγω, αν το εξέτάσετε καλά, δεν έχει σύγκριση με το θορόρατο εκείνο της Γιαπωνικής κυβέρνησης.

Λοιπόν λίγη τρέλλα μας χρειάζεται. Από φρόνηση πια έχορτάσαμε. Λίγη γιαπωνική τρέλλα.

Ο ΑΝΗΕΥΧΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

12

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Je quitte cette premiere raison, et croy qu'il vaul mieux dire que ce mal vient de leur mauvaise façon de se prendre aux sciences: et qu' à la mode de quoy nous sommes instruites, il n'est pas merveille, si ny les escholiers, ny les maistres, n'en deviennent pas plus habiles, quoy qu'ils s'y fassent plus doctes. De vray, le soing de nos peres ne vie qu'à nous meubler la teste de science, du jugement et de la vertu, peu de nouvelles... (Du pedantisme).

Νομίζω πως μ' αυτά τα λίγα κομμάτια δίνω μια πιστή περίληψη της μελέτης του κ. Ραμζ, που έχει μέσα της όχι μόνον ιδέες, επιχειρήματα, πολεμική του σχολαστικισμού, μ' και φράσεις ελκτικές παρμένες με το ν και

με το σ από τον Μονταίν. Κ' έβαλα αυτά τα κομμάτια για να μη βρεθώ στην ανάγκη ν' άραδιάζω και φράσεις παρμένες απ' τον «Αίμιλιον» του Ι. Ρουσσώ, άπου μάλιστα κι' ο Αίμιλιος, καθώς το είπα κι' ο δικός μας ο Φωτιάδης, είναι βγαλμένος απ' τα «Δοκίμια» του Μονταίν. Ακόμα όσα λέει ο κ. Ραμζ για την φυσική περιέργεια των παιδιών, για την ανακρόφη της θεληματικής προσοχής κι' άλλα σχετικά, τα λέει κι' ο Φενελόν στο κλασικό βιβλίο του: «Η εκπαίδευση των κοριτσιών» προ πάντων στα πέντε πρώτα κεφάλαια. Θαρσώ περιττό να πάρω κι' απ' αυτό κομμάτι. "Όσοι έχουν όρεξη να διαβάσουν την ελληνική μελέτη και το Γαλλικό βιβλίο για να το δούν. Κάπου λέει ο κ. Ραμζ για τον Άνθρωπο, πως είδε πρώτα το πράγμα κι' ύστερα έδωσε για σύμβολο τη λέξη, κι' απ' τη σκέψη αυτή προχωρεί σε διάφορους συλλογισμούς. Την ίδια ιδέα εξέταζε με πολλά κι' ο Ρουσσώ στο Λόγο του: «Η άρχη κ' η βάση της ανισότητος των ανθρώπων άναμεταξύ τους», στο πρώτο μέρος που λέει: «Ας θυμηθούμε πότες ιδέες έπήραμε από τη μεταξείρηση του προφορικού λόγου, πότη γυμναστή κι' εύκολία μ'ς δίνει η Γραμματική στην ενέργεια του νοού. να φανταστούμε τους ανιστόρητους κόπους και τον πολύ καιρό που έπρεπε να περάσει ως ότου να ανακαλύψουμε τας διαλέκτους... και τα λοιπά».

Πολλά μ'ς λέει ο κ. Ραμζ για την «Προσοχή», για το ενεργητικόν έγώ. Σοφά είναι όλα αυτά μ' και ξένα, τόσο που μάλιστα, που μια περίληψη πιστή των όσων εί-

παν άπάνου σ' αυτό το ζήτημα, ο Ρισέ, ο Ριμπό, ο Ταιν, ο Σπένσερ κι' άλλοι, μπορεί να την βρει κανένας και στο βιβλίο του Άββα Κ. Πιζ, «La personne Humaine» στη σειρά της «Βιβλιοθήκης των σύγχρονων φιλοσόφων».

Μά θα πει κανένας: Για να γράψει ο κ. Ραμζ τη λογιστική αυτή μελέτη του έπρεπε από τόσους συγγραφείς κομμάτια διάφορα; Καθώς φαίνεται έτσι είναι το πράγμα. Κι' όχι μόνον αυτό, παρ' και πολλά λατινικά ρητά κι' άλλα λόγια, που δείχνουν τον συγγραφέα τέλειο Λατινιστή, τα βρίσκει κανένας ίδια κι' άπαράλλαχτα και στο Μονταίν και στους άλλους.

Ακόμα και κάποιον Έλληνα άρχαιον που αναφέρει από και τον πήρε. Και να η άπάνδειξη: «Διότι αυτός έννοαι και θέλει τούς μαθητάς λογοφίλους κι' όχι φιλολόγους, όπως άπεκάλει ο Ζήνων τούς επιθυμούντας να μάθουν τα πράγματα. Διότι αυτός άρέσκειται και μαθαίνει και τούς Ρωμαίους ν' άρέσκωνται εις λόγια εύχη και με λίγο νόημα (Ραμζ)».

«Ζένων δισοί qu'il avoit deux sortes de disciples: les uns, qu'il nommoit φιλολόγους curieux d'apprendre des choses, qui estoient ses inignons; les autres λογοφίλους qui n'avoient soing que du langage. (Montaigne)».

Και ξαναλέω τώρα, ότι επίτηδες άτχολήθηκα τόσο με τη μελέτη του κ. Ραμζ, που δείχνει μόνο την καλή διάθεση του συγγραφέα της μ' όχι και τη δύναμη για να

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ & ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ

τοῦ πυροβολικοῦ κ. Λεβίδης μᾶς ἀποκάλυψε μ' ἓνα γρίμμο του εὐλωτότατο στὸ «Λ-στν» τὸν καθ'αυτὸ ἔνοχο τοῦ δριμύτους, τῆς Κηφισσᾶς, καὶ μᾶς ἀπόδειξε πῶς τὸν κακό-τυχο ἀστυνόμῳ δὲν τὸν ἐσκότωσαν ὁ Λεόντιος, ἀλλ' ὁ κ. Βουδούρης, μὲ τὴν ὀλίγο Ταρταρικόν ρόλον ποῦ εἰπαίξε κατὰ τὴν ἀιματηρὰ σκηνή.

Κ' ἔχει δίκιο ὁ κ. Λεβίδης. Ἄν δὲν ἦτανε μπροστὰ ὁ κ. Βουδούρης, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ φωνή του καὶ τὴ ψευτοπαλαιοκρατία του ἐχρησίμευσεν ὡς καπεναντόρος Ἰσπανικοῦ ἱπποδρομίου, ἐξερεθίζοντας δύο νέους ποῦ ἐπροκίσθησαν ἀπὸ τὴν φύσιν μ' ὀλίγο θερμότητος ἀπὸ τὸ δικό μας αἷμα, οὔτε ὁ κ. Λεόντιος ὁ τόσο καλὸς κ' εὐγενὴς φίλος μας, θὰ περιφερότανε, οὔτε ὁ Ταλιγάνης, ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους μᾶς ἀξιοματικούς ποῦ εἰδείξε ζηλευτὴ παλαιοκρατία στὸν πόλεμο, θὰ ἐγύριζε μὲ τὸ σπαθὶ ξεγυμνωμένο γιὰ νὰ τιμωρήσῃ ἕναν ἕως τὰ χόρς φίλον του, ὁ ὁποῖος—τί νὰ τὴν κηρύσσουμε τὴν ἀλήθεια;—θὰ τὴν μετανοοῖσιν σήμερον πικρότατα, ποῦ δὲν κατόρθωσε νὰ συγκρατήσῃ τὴν γλώσσα καὶ τὸ πιστόλι του.

Ἦταν ὅμως ὁ κ. Βουδούρης μπροστὰ, ὁ ἐν λόγους κ' ἐν φαινομενισμοῖς ἱππότης, ὁ ὁποῖος στὴν περίστασι αὐτὴ ἐφέρθηκε κοινοβουλευτικώτατα. Δηλαδή, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἐσπρωξε τὸν φίλον του νὰ περιφρονήσῃ σκαιότατα ἕναν ἀξιοματικόν, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριά ἐξανήγκασε μὲ τὴς ἀγοριοφωνάρες του καὶ τοὺς ψευδοταρταρινισμούς του τὸν ἀξιοματικόν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ νὰ ξεπλύνῃ μ' αἷμα τὴν βροσιά.

Κ' ἔγεινε ἡ συμπλοκή. Καὶ ἐπῆλθε τὸ ἀγριο τέλος. Κατὰ τὴν συμπλοκή ὁ ρόλος τοῦ

κ. Βουδούρη, ἦταν ρόλος θεατοῦ. Μετὰ τὴν συμπλοκή, ὁ φωνακλᾶς ἐξανήγκηκε, καὶ ἄρχισε μὲ συνεντεύξεις, μὲ διαψεύσεις καὶ μὲ διαμαρτυρίες νὰ βγάξῃ τὴν εὐθύνη ἀπὸ πᾶν του — ἔτσι κάνει καὶ στὴν Βουλὴ— καὶ νὰ τὴν ῥίχνῃ στὴν ῥίχι πότε τοῦ ἐνός, πότε τοῦ ἄλλου ἀπὸ τοὺς δυὸ ἐξ ἑαυτοῦ ἀτυχεῖς ἀντιπάλους.

Κρίμα στὸ νέο ποῦ σκοτώθηκε, καὶ κρίμα στὸν ἄλλο νέο ποῦ ἀναγκάστηκε νὰ σκοτωθῇ, χωρὶς νὰ εἶν' ἐξ ἐπαγγέλματος φονιάς. Καὶ κρίμ' ἀκόμα γιὰ ὅλους ἐκείνους τοὺς δυστυχισμένους ἀνθρώπους ποῦ χάνουν τὴν ζωὴ τους ἢ γίνονται φονιῖδες γιὰ νὰ δείξουν σ' ἕναν οἰονόμητο Βουδούρη—δυστυχῶς ὁ κ. Βουδούρης τῆς Κηφισσᾶς δὲν εἶνε καὶ ὁ μόνος—πῶς τὸ λέει ἡ καρδιά τους καὶ πῶς ξέρουν νὰ τιμώσουν παλαιοκρατία τὴν παρὰ αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ κ. Βουδούρης ἔτυχε νὰ εἶνε καὶ Βουλευτής, δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανένας ὅτι καὶ ὁ φόνος τῆς Κηφισσᾶς ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα νὰ περάσῃ στὸ παλιό τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ; Γιὰ ἐξετάστε βαθύτερα τὸ πρᾶγμα, καὶ θὰ δῶτε πόσο δίκιο ἔχουμε.

ΑΥΤΟ

ἐζητοῦσαν οἱ ἐρίφηδες. Τὸ εἶπε δὲ κ' ἕνας ἀπὸ τοὺς δικούς τους:

— Νὰ ἐπιβάλλῃ ἡ Κυβέρνησις τὸ κράτος τοῦ Νόμου!

Δηλαδή νὰ διατάξῃ ἡ Κυβέρνησις τὸν στρατὸ νὰ χτυπήσῃ. Νὰ τὸν βάλῃ νὰ πνίξῃ μὲ τοὺς γράδες τὸ κίνημα τοῦ Πύργου καὶ τῆς Μπαρμπάσαινας.

Αὐτὸ ἐζητοῦσαν. Σ' αὐτὸ ἀγωνίζοντοσαν νὰ σπρώξουν τὴν Κυβέρνησις. Κ' ἐπειτα νὰ βγῶν, ὅπως ἐβγήκην καὶ στὴν ὑπόθεσι τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ νὰ φωνάξουν πῶς ἡ Κυβέρνησις δολοφονεῖ τὸν λαόν.

Μωρ' εἶδατ' ἐκεῖ ἐξυπνάδα μιὰ φορὰ! Μόνον ποῦ δὲν μᾶς εἶπαν πῶς τὸ σχέδιο αὐτὸ τὸ ἐγκρίνει καὶ ὁ κ. Σαμφάκος, ὁ δευτέρος, μετὰ τὸν κ. Δηλιγιάννην, στύλος τοῦ Συντάγματος!

ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΟΣ

Δηλιγιαννικὸς εἶχε τὴν ἀξιοθαύμαστη πραγματικῶς εἰλικρινείαν νὰ φανερώσῃ σὲ μιὰ ἀπὸ τὴς τελευταῖες συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, τὸ πατριωτικώτατο πρό

γραμμα, τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζει τὸ κόμμα τοῦ κ. Δηλιγιάννη, ὅταν βραίσκετ' ἐξω ἀπὸ τὴν Ἀρχή.

— Θ' ἀρχίσουμε τὴν ταχτική μας! ἐφώναζε. Θὰ κωλυσιεργήσουμε! Θὰ φύγουμε! ὅλοι, ἀλλὰ θὰ μείνῃ ἐδῶ μετὰ ἕνας ἀντιπολιτευόμενος γιὰ νὰ φέρῃ, κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ καὶ ἀπὸ μιὰ ἐνστασι ἀπαρτίας!

Καθαρώτερα δὲν ἔμπορευσε νὰ τὸ πῇ ὁ κ. Ἐπιφανέστατος. Ὁ κ. Δηλιγιάννης, ὡς ἀντιπολιτευόμενος, κωλυσιεργεῖ. φέρνει ἐνστάσεις ἀπαρτίας, ἀρπάζει τὴς σκηνίδες καὶ ἄμα δὲ πῶς θὰ πάψει κανένα ἀπ' αὐτὰ, σκηκώνει καὶ μιὰ ἐπανάστασι.

Γιὰ τέτοιο πατριωτισμὸν — πῆτε μας στὸν Θεὸ σας! — ποῖο ἄλλο ἔθνος ἔμπορεῖ νὰ καυχῇθῃ;

ΜΟΛΙΣ

ἀνέθηκε ὁ κ. Θεοτόκης στὴν Ἀρχή, ἕνας φίλος μας, ἀπὸ τοὺς λίγους ποῦ γινώσκουν καλὰ ὅλα τὰ μυστήρια τῆς Ρωμυλίας πολιτικῆς, ἐχρησμοδότησε:

— Ἄν θέλῃ νὰ κρατηθῇ ὁ κ. Θεοτόκης στὴν Ἀρχή, τὸ πρῶτο ποῦ ἔχει νὰ καυῇ εἶνε νὰ ἐξορίσῃ τὸν κ. Δ. Δηλιγιάννην.

Τα πράγματα δυστυχῶς ἐπεκρίθησαν τὸν χρησμόν του. Δὲν ἐξορίσθηκε ὁ κ. Δηλιγιάννης, καὶ ἐκώρωσε τὸ καινόν στὴν Πελοπόννησο. Ἐσκόρπισε τόσες ὑποσχέσεις δεξιά καὶ ἀριστερά, καὶ ἐκοψε τόσο χοντρές κοῦρες ὁ ἀθεόφοβος γιὰ τῆς σταρίδας τὸ μονοπόλιο, ὥστε ἔκανε τοὺς δυστυχισμένους Μωραῖτες νὰ τὸν πιστέψουν ὡς σωτήρα τους καὶ νὰ πᾶρουν καὶ τὰ ντουρέκι' ἄκομα γιὰ νὰ τὸν προστατέψουν κατὰ τῶν ἐχθρῶν του, οἱ ὅποιοι καὶ ὡς προδότες τῆς πατρίδος ἐχαρκατηρίσθηκαν.

ΣΦΑΛΙΑΡΟΣ

Ἡρωικώτατος κατὰ τοῦ γένους ἔθιμου τῆς μονομαχίας, τοῦ παραχαιολογηθέντος τῶν χρόνων καὶ στὴς ἡμέρες μας, ἦταν ἡ στάσις ἡ προσημνη καὶ ἡ παλαιοκρατία τοῦ υπολογιστοῦ τοῦ πυροβολικοῦ κ. Βλάση, ἀπέναντι ἐνὸς κερίου, ὁ ὁποῖος γιὰ φύλλον πῆδημα τὴν ἐπροκαλεσε.

— Δὲν μονομαχῶ, εἶπε. Ἄν εἶμαι παλαιοκράτης, τὸ ἀπέδειξα στὸν πόλεμο, μπροστὰ ἐς τοὺς ἀντιπάλους μου. Ἄν φοβόμην τὴν μονομαχίαν, τὸ δέειξαι τρεῖς φορές ποῦ μονομάχησα. Κι' ἂν μὲ ποῦν κ' ὕστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ δειλό, δέχομαι τὸν τίτλο κ' ἐξακολουθῶ νὰ κυττάζω τὴν δουλειά μου καὶ τὸ καθήκον μου.

Ἦταν μιλῶν τὰ ληθινὰ παλαιοκράτης. Οἱ Ταρταρινοί, οἱ κωδοικοποιήσαντες τὴς περιφημίας «ἔνευ ἀποτελέσματος» μονομαχίας, θὰ τὸν ποῦν δειλό. Οἱ φρόνιμοι ὅμως ἔχουσιν θὰ τοῦ σφίξουν τὸ χέρι καὶ θὰ τὸν συγχροῦν, γιὰτ' εἶχε τὸν ἥρωισμό νὰ δώσῃ μιὰ τόσο δυνατὴ σφαλίδα στὸν Ταρταρινισμό, τοῦ ὁποῖου μιὰ ἐκδήλωσις εἶνε καὶ οἱ Ρω-

πολεμῆται τὴν «Νότον Ἀβουλίαν», γιὰ νὰ πῶ καὶ ἐγὼ μαζὶ μὲ τὸν κ. Ραχὰ καὶ τὸν Πλούταρχο, ὅτι «θα πῶμε πρὸς τὰ ἑμπρός, μετὰ τὸν ὅτι τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀνατροπῆς τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐσέβοντο τὴν ἀπλή καὶ ἀπείρητο Λογική, ἥτις τοὺς ἐσυνήθιζεν ἐνωρίστα νὰ ἔχουν ἰδέας σαφείς καὶ καθαρὰς καὶ νὰ κρίνουν ὅρθα τὰς συνήθειαι πεποιθήσεις τῆς ζωῆς». Κατὰ δυστυχίαν ὅμως οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο γίνεται. Τοὺς ἀρχαίους συγγραφείς, καθὼς τοῦλάχιστον δείχνουν τὰ πράγματα, οἱ περισσότεροὶ γραμματισμένοι Ἑλληνες τοὺς ἀντικρύζουν μόνον ὅσο πηγαίνουν σκολειό' ὕστερα καταντοῦν γι' αὐτοὺς κατὰ ἄγνωστο καὶ σὰν παραμῦθον. Δὲν εἶνε λίγη ἀφορμὴ καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ πᾶσιν τὴν ἀρρώστια τῆς Ἀβουλίας οἱ περισσότεροὶ φιλόλογοι μας. Τὸν καιρὸ ποῦ τὸ μυαλὸν μὴ ποῖ νὰ νοιώσῃ τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα, οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς καταφρονεῖται ἀπ' τοὺς νέους σοφοὺς καὶ φιλοσφῆρες, ποῦ γι' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν πελαγώνουν πρὸ πάντων στὴ γλῶσσαν ποῦ γράφουν. Ἄν ἡ μελέτη τῶν ἀρχαίων ἦταν ἡ πρῶτη φροντίδα τῶν σημερινῶν λογοφίλων κατὰ τὸ Ζήνωνα, βέβαια καὶ ἡ φιλολογία μας θὰ ἦτανε πρὸ Ἑθνικῆς καὶ πρὸ ἀληθινῆς. Καὶ γι' αὐτὸ δὲ μὴ ποῦ νὰ λησμονήσω ἄκομα τὴ λύπη ποῦ ἐννοιωται, ὅταν κάποτε εἶδα στὴν «Τέχνην» νὰ γράφει ὁ κ. Παλαμᾶς κάπως ἐπαινετικὰ γιὰ τὸν κ. Ἐπισκοπόπουλο, πῶς «διαβάζει, ὅταν τοῦ παρουσιαστῇ ἀνάγκη, τοὺς μεγάλους κλασικοὺς πάντα σὲ φραγκικὰ μεταφράσματα!» Νὰ γράφει αὐτὸ ὁ

κ. Παλαμᾶς, ποῦ κλεῖ τότε ἀρχαία ψυχὴ μέσα του, τόσο ἀρχαῖον πνεῦμα, καὶ ὅτι καλῆτερόν ἐστι γράφει νῦν ἀκριβῶς μιὰν ἀρχαιοπρεπὴ τέχνην; Καὶ δὲ βρῆκεν, ὅτι ἡ γλωσσικὴ ἀκαταστασία τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου καὶ τῶν ὁμοίων του ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς αἰτίας ἀπὸ τῶν ἀρχαίων;

Πολὺ ζωντανότερα τὰ βλέπουμε αὐτὰ στὴ σύγχρονη ποίησι. Οἱ περισσότεροι σύγχρονοι ποιητὲς μας, καλοὶ ἢ κακοί, ἔχουν σὲ μεγάλον βαθμὸν τὴν ἀδυναμίαν αὐτῇ, καὶ μὴν μποροῦν νὰ βλέπουν καθαρά ὅτι φανταζομένηται πῶς αἰσθάνονται γιὰ νὰ μᾶς τὸ μεταγγίσουν στὸ πνεῦμα μας μὲ μιὰ δύναμη, ποῦ νὰ μᾶς κάνει νὰ κρατήσουμε βαθεῖα μέσα μας ὅτι μᾶς λένε, μὲ τὴς διάφορες ἐκδηλώσεις τῆς τέχνης τους εἴτε ρωμαντικῇ εἴτε αὐτῇ, εἴτε μονάχα μορφικῇ, εἴτε συμβολικῇ, εἴτε ἀπροσδιόριστῃ.

Δὲν ἔχουμε νὰ κουραστούμε πολὺ γιὰ νὰ τὸ ἰδοῦμε αὐτό. Πάρτε ἕνα ὁποιοδήποτε ποίημα ἀπὸ τοὺς νέους ποιητῆς, ποῦ μποροῦν νὰ πάρουν τὸ ὄνομα αὐτό, καὶ θὰ δεῖτε πόσο πολὺ λίγο τὴς περισσότερες φορές μᾶς κάνουν νὰ νοιώσουμε κατὰ νὰ σπαράξῃ μέσα μας ἀπὸ τὴ συγκίνηση τῆς ἀληθινῆς τέχνης, τῆς φανερῆς εἰλικρινείας. Ὅτι μᾶς τραγουδοῦν, μᾶς δέχεται ἀμέσως σὰν κατὰ ξένο καὶ λίγο ψεύτικο. Πρὸ πάντων δὲ μπορούμε νὰ βροῦμε μέσα στὰ διάφορα ποιήματα τοῦ ἴδιου ποιητῆ τὴν προσωπικότητά του, τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀτόφιο, τὴν ἀληθινὴν ψυχὴν του, τὸ χρῶμά του. Καὶ τοῦτο, γιὰτ' ἀπὸ τὴν ἐπιδρασίαν καὶ τὴν μίμησην οἱ περισσότεροι ποιητῆς προτιμοῦν τὴς πρὸ πολλὰς φο-

ρὲς τὴν καθάρην ἀντιγραφὴν εἴτε στὴν ὑπόθεσιν, εἴτε στὴν ἐκτέλεσιν, εἴτε στὴς ἰδέας, εἴτε σὲ τῆς ὁλῆς ἀντικείμενα. Μποροῦν νὰ μᾶς λένε ὅμοια πράγματα μὲ ὅμοια ὅμοια, μὲ ὅμοια λέξεις, μὲ κάποια δύναμη, καὶ δὲ μποροῦν καὶ νὰ μᾶς συνεπάρουν στὸ δρόμο τῆς φαντασίας τους, στὸν ἐνθουσιασμό τους, στὸ μεθύσι τους, γιὰτ' εἶνε ὅλ' αὐτὰ πρὸ πολλοῦ ψεύτικα παρὰ ἀληθινὰ.

Κι' αὐτὸ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἡ ἀδυναμία τῆς σκέψης, ἡ ἀνικανότης γιὰ τὴν παρατήρησιν, ἡ ἀπουσία ἐνὸς ξεχωριστοῦ ἐγώ, ποῦ στὴν ἐσώτερῃ ζωῇ του θὰ πλάσει τοὺς ἀληθινούς, δικούς του κόσμους καὶ στοχασμούς.

Φέρνω γιὰ πρῶτον παραδειγμα τὸν ποιητὴ Ι. Γρυπάρη, ποῦ ἔχει νὰ δείξῃ ὡς τὰ τώρα ἕνα ἔργο ἀρκετὰ σημερινόν, μὲ κάποια σφραγίδα ποιητικῇ, μὲ κάποια ξεχωριστὴ ζωή. Ὁ κ. Γρυπάρης πρωτοφάνηκε στὴν «Φιλολογικὴ Ἐστία» στὰ 1895 μὲ τὰ πολύκροτα σονέτα του «Σκαρβαβαῖοι καὶ Τερρακότες», ποῦ, καθὼς βέβαια θὰ θυμολογῶνται ὅλοι, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔκαναν ἀρκετὸ ἄρρυθμόν μετ' τὴν νεώτερη τέχνην τους, ποῦ σήκωσαν συζήτησιν σοβαρὰ καὶ ἀστείαν, καὶ ἔκαναν τὸν κ. Παλαμᾶ νὰ γράφῃ μιὰν ἀπὸ τὴς πρὸ ὅμοιας φιλολογικῆς μελέτης του—ἡ «Σκαρβαβαῖα καὶ ἡ Ἀσάφεια ἐν τῇ ποιήσει». Τὰ σονέτα ἐκείνα φάνηκαν τότες σὲ πολλοὺς σὰν κατὰ ἀσυνείθηστο—ὅπως καὶ ἦταν—καὶ σ' ἄλλους, γέννησαν μιὰν ἀληθινὴν καλλιτεχνικὴν συγκίνηση.

ΠΡΟΚΛΗΣ Δ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

(ἀκολουθεῖ)